

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula I. Simplex est prius composito

urn:nbn:de:bsz:31-102400

Cum compositum consideretur vel in oppositione privativâ aut negativâ, quomodo simplici opponitur, sicut modò diximus; vel relativâ, quomodo partibus opponitur, & dicitur *totum*: Hinc Regula *simplex & compositum, totum & partes concernentes proponendæ sunt*. Quomodo autem & alii Tituli sub doctrinâ unius comprehendantur, in sequentibus aperiemus. Hæc Disputatione vel Titulo totus essentialis & integralis præcipuè rationem habebimus. Nam de universali, & partibus ipsi subjectis, peculiariter erit agendum.

REGULA I.

Simplex est prius compositò.

I. Atqui anima, inquis, est simplex corpus compositum; neq, tamen anima prior est corpore. Non est, inquam, prior tempore, sed potius corpus sic est prius animâ, quod vel ex historiâ creationis constat; prius enim Deus fecit corpus ex limâ terræ, postmodùm ipsi inspiravit spiraculum vitæ. Quod si jam tempore posterior est anima, naturâ prior esse nequit: nullum enim naturâ prius, potest eò esse tempore posterioris. Loquor autem *de ordine nature generantis*; nam *de ordine nature insidentis* nullum dubium est, quin multa composita

simplicibus sint priora, idque patebit ex Regulâ sequenti, estque sic homo prior animâ. Quantum ad prioritatem notitiæ, aut ordinem doctrinæ, neque sic simplex perpetuò compositò prius est: quod vel inde patet, quod in Physicis prius agitur de corpore naturali in genere, de cœlò, elementis & mixtis inanimatis, quæ composita sunt, quàm de animâ. Quid igitur, dicet, an non simplex est posterius compositò?

II. B. Simplex potest comparari vel cum compositò indifferenter, sive compositum illud ex simplici istò constet, (quomodo anima sese habet ad hominem) sive ex illò non constet, (quomodo anima sese habet ad corpus: corpus enim ita compositum est, & anima simplex, ut tamen illud ex hâc non sit compositum. Hòc modò etiam Angeli sunt simplices, & homo compositus: quia homo ex Angelis non componitur, sicut nec aliò modò ab ipsis dependet) & hâc ratione non omne simplex est prius compositò, uti rectè probatum est §. *preced.* Deinde comparatur simplex cum compositò, quod ex illò constat sive compositum est: & sic omne simplex prius est compositò, ut e. c. anima prior homine. Et quia simplex comparatur ad compositum, quod ex eò compositum est, habet se ut pars ad

totu
sitò id
ideo p
ulteri

III.
moria
brica
omni
ter al

A
C
I

Major
omne
quò q

IV.

jorem
enim

plicis
mas;

is no
jus no

nenfer
rop:) e

bent,

locis f
pronu
mâ cor

totum, estque propterea de ipsò & compositò idem dicendum, quod de parte & torò; ideò prioritas inter simplex & compositum ulterius explicabitur in *Reg. seq.*

III. Johannes Goropius, Patrum memoriâ. persuadere omnibus voluit, Cimbricam sive Germanicam nostram linguam omnium primam esse & antiquissimam, inter aliâ hòc usus argumentò:

Lingua simplicissima est prima.

Germanica nostra est simplicissima.

E. est prima.

Majorem roborat nostrò axiomate, quod omne simplex antecedit compositum, & quò quid simplicius eò etiam aliis prius sit.

IV. Verùm ex hæcenus dictis patet, Majorem non esse universaliter veram. Quid enim? Si maximè lingua aliqua esset simplicissima, s. e. haberet voces simplicissimas; si tamen aliarum linguarum voces ex iis non componerentur, ex simplicitate ejus non posset prioritas ejus colligi. Chineses (inquit Lipsius in *Epistolâ contra Gorop.*) ecce plerasque voces hodiè unissyllabas habent, earque variæ significationis (ut ex iis locis scribunt) nec nisi accentu, aut tònò in pronuntiando discernendas. Itaque ii de palamâ cortem.

V. Cer-

V. Certum autem est, Goropium loqui de prioritate temporis, Plurima sunt simplicia, quæ licet naturâ sint priora compositis, tempore tamē priora non sunt: omnis enim forma formatō naturâ prior est, sed tempore prior non est. Minorem Goropii propositionem examinare instituti nostri non est. Videatur *Christianus Beermannus in manud. ad Lat. Ling. cap. V.*

VI. Notandum autem ulterius, dici aliquid simplex dupliciter: 1. *absolute*. 2. *relative*, nimirum id, quod minus est compositum: quemadmodum minus universale comparatione ad id, quod magis universale est, singulare dicitur. Regula non tantum est intelligenda de simplici absolute, sed & relative sic dictō: quemadmodum corpus organicum licet compositum sit, simplex tamen dici potest respectu hominis, qui ex eō componitur, cum eo simplicius sit. Et hęc ratione prius quæque est,

REGULA II.

Pars est prior totō,

I. Primò Regulam quibusdam conclusionibus explicabimus, deinde quæ obstare ipsi videbuntur, removebimus. Sic ergo Conclusio I. *Quædam pars tempore prior est*

est totō
tet, qu
dunt d
& corp
ab an
tuat.

quia fo
cujus p
mul e
quo a
bos, &

II.

secunda
ut fun
quàm
pides
mo; u
sunt.

lapid
domu

III.

totō.

tuent

five c

à part

clusio

Regu

rate

IV.